

MEMORANDUM

2016RGW32

DATUM 4-4-2016
AAN Leden Statencommissie Ruimte, Groen en Water
VAN R. W. Krol
DOORKIESNUMMER [Klik hier als u tekst wilt invoeren.](#)
ONDERWERP Motie tegengaan bijensterfte Utrecht

Op 2 juli 2012 is de motie tegengaan bijensterfte Utrecht aangenomen. Op 11 september 2012 heb ik u, middels een memorandum, geïnformeerd over de voorgenomen aanpak van de uitvoering van deze motie. Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 21 maart 2016 heeft de fractie van de Partij van de Arbeid verzocht om de leden van de Commissie Ruimte, Groen en Water te informeren over de uitvoering. Ik zal hieronder opsommen op welke wijze de provincie Utrecht bijdraagt aan het instand houden van zowel gehouden bijen (de honingbij), als wilde bijen.

Algemeen

In Nederland komen van nature in het wild 388 bijensoorten voor. Van deze soorten staat ruim de helft (56%) op de nationale Rode Lijst: 35 soorten zijn verdwenen, 31 ernstig bedreigd, 52 bedreigd, 53 kwetsbaar en 17 gevoelig. In het kader van de implementatie van de Wet natuurbescherming wordt onderzocht waar de bedreigde soorten in de provincie Utrecht voorkomen en op welke wijze de staat van instandhouding van deze soorten verbeterd kan worden (actief soortenbeleid). Het nastreven van een bloemrijke begroeiing kan hierbij doelmatig zijn, maar daarbij is de soortensamenstelling van die vegetatie voor diverse bedreigde soorten heel belangrijk; sommige soorten zijn afhankelijk van de aanwezigheid van slechts één of enkele plantensoorten.

Enkele bijensoorten wordt gehouden: enkele hommelse soorten en de honingbij. Imkers houden honingbijen, en zetten deze bijen bijvoorbeeld in op velden met landbouwgewassen, waar deze bijen nectar verzamelen en een nuttige functie vervullen door het bestuiven van de gewassen. Deze volken worden door de imkers verplaatst naar plekken waar ze nuttig ingezet kunnen worden, maar zijn op momenten dat er geen bloeiende gewassen zijn, afhankelijk van andere bloeiende planten. Bloemrijke graslanden, bermen maar ook parken, plantsoenen en tuinen vervullen hierin een belangrijke rol. Maatregelen die in het kader van het actieve soortenbeleid voor wilde bijen genomen worden, zullen ook zinvol zijn voor honingbijen.

Naast bijen zijn ook tal van andere (bedreigde) insectensoorten in meer of mindere mate afhankelijk van de aanwezigheid van nectarplanten. Het is bekend dat voor veel vlindersoorten bloemloze landschappen beperkend zijn voor de verspreiding waardoor de kans vergroot wordt dat deze soorten lokaal verdwijnen.

Natuurbeleid

In Natuurbeleid 2.0 is ten aanzien van bijen onder meer het volgende opgenomen: We stimuleren en faciliteren de mogelijkheden om de functionele biodiversiteit in het landelijk gebied te verbeteren en vervullen een voorbeeldfunctie door het ecologische beheer van bijvoorbeeld provinciale wegbermen te optimaliseren. Daarnaast onderzoeken wij de mogelijkheid om ook in gebieden met tijdelijke natuur meer kansen voor bijen en andere bestuivers aan te bieden.

Zoals hierboven reeds aangegeven zal er in het kader van het actieve soortenbeleid (Wet natuurbescherming) ook aandacht geschonken worden aan verschillend bedreigde bijensoorten. Bij het tot stand komen van het provinciale beleid ten aanzien van de Wet natuurbescherming is uw commissie reeds betrokken en zult u de komende maanden nog betrokken worden.

Maatregelen

Bermbeheer

Bij het beheer van provinciale wegbermen worden de volgende maatregelen, waar mogelijk, uitgevoerd:

Door middel van verschravingsbeheer de natuurlijke ontwikkeling van bloemrijke bermen voor wilde bijensoorten stimuleren.

Op overgangen naar beplantingen, op overhoeken e.d. de vegetatie in het najaar minder kort maaien, zodat er overwinteringsplekken blijven voor vlinders en bijen.

Op geschikte plaatsen, als tijdelijke maatregel (maximaal 1 jaar per locatie), een bloemrijk Phacelia-mengsel aanbrengen.

Enkele voorbeelden hiervan:

Bij de N229 Bunnik Wijk bij Duurstede zijn lang het fietspad dat daar verbreed is stroken met Phacelia ingezaaid. Na de bloei zijn deze stroken in het reguliere maai-beheer van de bermen opgenomen. Bij de N229 is dat twee keer per jaar maaien op het maaisel afvoeren. De eerste meter wordt vaker gemaaid om de berm-paaltjes zichtbaar te houden.

Bij de N408- N409 bij Laagraven komen in de bermen belangrijke groeiplaatsen voor van orchideeën. Met de natuurwerkgroep uit Nieuwegein zijn door team Wegen en N&L afspraken gemaakt om jaarlijks het maai-beheer aan te passen aan de ontwikkeling van de orchideeën. De werkgroep zal jaarlijks, in de maand april, de groeiplaatsen markeren die in dat jaar bij de eerste maai-beurt overgeslagen worden. Gefaseerd worden de komende jaren, in deze percelen, bomen die niet goed groeien weggehaald. Daardoor ontstaan er betere groeiomstandigheden voor de orchideeën.

Ook vindt er een aangepast maai-regime plaats op delen van de middenberm van de N237 (Zeist-Amersfoort) om een bloemrijkere berm te ontwikkelen.

Agrarisch natuurbeheer

Het is dus voor bijen goed om de aanwezigheid van nectarplanten te bevorderen. Dat gebeurt onder andere op basis van subsidieregeling voor agrarisch natuurbeheer: bijvoorbeeld door het realiseren van bloemrijke grasland- en akkerranden. Ook in het kader van ecologisch bermbeheer wordt er al vele jaren gewerkt aan een gevarieerde berm-begroeiing waarin veel verschillende plantensoorten voorkomen. Hierdoor wordt zowel bijgedragen aan het duurzaam voorkomen van de van nature hier voorkomende plantensoorten als de erbij behorende diersoorten (insecten).

Heideherstel en ecologische verbindingen

De provincie Utrecht heeft de afgelopen jaren samen met terreinbeheerders op de Heuvelrug een paar honderd hectaren bos omgevormd naar open heideterreinen. Ook door de bouw van ecoducten zijn in aansluiting op heidevelden nieuwe open en vaak zandige terreinen ontstaan. Deels zullen hier bosranden ontwikkeld worden en deels zullen deze terreinen open blijven. Deze open zandige terreinen met bosranden zijn ideaal leefgebied voor diverse wilde bijensoorten. Ook het ingezette natuurbeheer op de voormalige vliegbasis Soesterberg is gericht op het handhaven of realiseren van biotopen voor diverse wilde bijensoorten. Dit is een van de meest kansrijke gebieden in Utrecht voor wilde bijensoorten. De monitoring van het natuurbeheer moet daar de komende jaren uitsluitsel over geven.

Geen herbiciden gebruik

De provincie Utrecht gebruikt al jaren geen herbiciden op haar terreinen. Bestratingen worden waar nodig mechanisch schoongehouden. Overbodige bestrating wordt (beperkt) verwijderd om daarna als onderdeel van de wegberm gemaaid te worden.

Bijenkast bij provinciekantoor

In mei 2015 is er in de tuin naast het provinciekantoor een eerste bijenkast geplaatst. Inmiddels staan er al twee kasten, waarmee de provincie Utrecht ook fysiek ruimte beschikbaar stelt voor honingbijen.

Ik ga er van uit dat ik u op met dit memorandum voldoende geïnformeerd heb over de uitvoering van de motie tegengaan bijensterfte Utrecht.

Gedeputeerde Landelijk Gebied en Ruimtelijke Ordening

Drs. R.W. Krol